

МІЖНАРОДНИЙ ТЕРОРИЗМ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Тероризм (від лат. terror — «жах») є однією з найгостріших загроз сучасного світу. Це цілеспрямоване застосування насильства або залякування населення для досягнення політичних, релігійних, соціальних або ідеологічних цілей. Його суть полягає у використанні тактики насильницького впливу на владу чи суспільство з метою зміни політичного курсу, економічного устрою або соціальних відносин.[5]

Міжнародний тероризм як явище сформувався у другій половині ХХ століття, але найбільшого розмаху набув на межі ХХ-ХХІ століть. Він відрізняється від внутрішнього тероризму тим, що його діяльність охоплює територію кількох країн, а терористичні угруповання діють незалежно від державних кордонів.

Основними цілями міжнародного тероризму є:

- дестабілізація суспільства шляхом насильницьких акцій;
- вплив на державні рішення через залякування урядів і громадян;
- поширення хаосу в політичному, економічному та соціальному житті;
- підрив міжнародної безпеки через організацію масштабних атак. [7]

Терористичні групи часто використовують глобалізаційні процеси, зокрема розвиток комунікаційних технологій, для координації дій і поширення своєї ідеології.

Попри загрозу, яку становить тероризм для всього світу, досі немає загально визнаного визначення цього явища. Це пов'язано з тим, що різні країни можуть по-різному трактувати діяльність певних угруповань. Деякі організації, які в одних країнах вважаються терористичними, в інших можуть сприйматися як борці за свободу або політичні активісти.

Головними характеристиками терористичних угруповань міжнародного масштабу є:

1. Глобальний характер — діяльність терористів не обмежується однією країною, а поширюється на кілька держав.

2. Професіоналізація — терористи проходять спеціальну підготовку, використовуючи сучасні технології та методи бойових дій.

3. Радикальна ідеологія — діяльність терористів часто базується на екстремістських поглядах, які виправдовують насильство заради досягнення мети.[1]

4. Фінансування з нелегальних джерел — фінансові потоки терористичних організацій формуються за рахунок незаконного обігу зброї, наркотрафіку, викрадень людей та інших кримінальних схем.

5. Використання терористів-смертників — поширена практика серед екстремістських угруповань, які експлуатують фанатичні переконання своїх прихильників.

Залежно від цілей та методів, міжнародний тероризм можна поділити на кілька видів:[2]

- політичний — спрямований на зміну влади або політичного режиму;
- релігійний — базується на радикальному трактуванні релігійних догматів;

- економічний — пов'язаний із руйнуванням економічних систем і фінансових установ;

- кібертероризм — включає атаки на інформаційні системи, банківські мережі та державні бази даних;

- біологічний та екологічний тероризм — застосування небезпечних біологічних агентів або екологічне саботування;

Терористи використовують широкий спектр методів, зокрема:

- вибухи та замаху на державних діячів або цивільних осіб;
- викрадення людей із метою викупу або політичного шантажу;
- захоплення транспортних засобів (авіаційний тероризм);

- атаки на інфраструктуру (енергетичні станції, комунікаційні вузли, фінансові установи);

- інформаційна пропаганда та вербування нових учасників через соціальні мережі.[3]

Розвиток терористичних мереж негативно впливає на стабільність у світі, викликаючи:

- погіршення міжнародних відносин, що призводить до воєнних конфліктів;

- економічні втрати, зокрема зниження інвестиційної привабливості регіонів, де діють терористичні організації;

- порушення прав людини, оскільки антитерористичні заходи часто супроводжуються посиленням державного контролю та обмеженням громадянських свобод;

- загибель мирного населення, що є найтяжчим наслідком терористичних атак.[4]

Для боротьби з тероризмом держави світу здійснюють низку заходів:

1. Фінансовий контроль — посилений нагляд за грошовими потоками, що можуть використовуватися для фінансування терористичних угруповань.

2. Посилення прикордонного контролю для запобігання переміщенню терористів між країнами.

3. Обмін розвідувальною інформацією між спецслужбами різних країн.

4. Розробка міжнародних конвенцій щодо запобігання тероризму.

5. Протидія кібертероризму через захист критично важливих інформаційних систем.

Попри значні зусилля, ефективність боротьби з тероризмом залишається обмеженою через такі фактори:

- відсутність єдиного підходу до визначення поняття «тероризм»;

- політичні розбіжності між державами, що ускладнюють координацію дій;

- Використання тероризму як інструменту політичного тиску;

- здатність терористичних груп швидко адаптуватися до нових викликів;

Отже, міжнародний тероризм у сучасному світі є складним та багатовимірним явищем, що загрожує безпеці держав, міжнародному правопорядку та правам людини. Його розвиток зумовлений глобалізацією, технологічним прогресом, ідеологічними та політичними суперечностями.[7]

Терористичні організації дедалі частіше використовують новітні технології, кіберпростір та фінансові схеми для координації своїх дій, що ускладнює боротьбу з ними.

Попри значні зусилля міжнародних організацій та держав у протидії тероризму, низка чинників, таких як відсутність єдиного визначення тероризму, дублювання функцій різних структур, бюрократичні процедури та розбіжності в підходах, заважають ефективній координації на глобальному рівні. Важливими напрямками боротьби є попередження фінансування тероризму, посилення міжнародної співпраці, контроль за розповсюдженням зброї масового ураження, а також захист прав людини в антитерористичних заходах.[

Для ефективної протидії міжнародному тероризму необхідно вдосконалювати механізми співпраці між державами, зміцнювати міжнародні правові норми та використовувати комплексний підхід, що включає як силові, так і соціально-економічні заходи. Лише консолідовані дії на міжнародному рівні здатні мінімізувати терористичні загрози та забезпечити стабільність у світі.[6]

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Алексеев М. М. «Тероризм у сучасному світі» – Київ: Наукова думка, 2019.
2. Гончаренко О. В. «Міжнародне право та боротьба з тероризмом» – Харків: Право, 2020.
3. Громов В. М. «Сучасні методи протидії міжнародному тероризму» – Одеса: Юридична література, 2021.
4. Huntington S. «The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order» – Simon & Schuster, 1996.

5. <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A2%D0%B5%D1%80%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC>.

6. https://vue.gov.ua/%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80%D0%BE%D0%B4%D0%BD%D0%B8%D0%B9_%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BE%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BC.